

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče št. 2.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članstvo izvod po 1.— Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštne proste.

In po 1. maju?

Kaj je krščanski socializem v praksi, znova lepo dokazuje stanovanjski zakon, ki ga je izdelal minister Gosar.

Hišni posestniki v Ljubljani so najprej nameravali sklicati protestni shod proti novemu stanovanjskemu zakonu. Nato so pa shod radi »tehničnih ovir« odložili, ker so pač spoznali, da je ta zakon ugoden za nje.

V Avstriji se trudi ravno krščansko-socialna stranka pod vodstvom prelata Seipla za odpravo stanovanjske zaščite. Toda tamkajšnje delavstvo, organizirano v enotnih bojovnih strokovnih zvezah in v socialni demokraciji, je te krščansko-socialne namene vedno preprečilo. Pri nas je pa večina najemnikov glasovala za stranko hišnih gospodarjev. Za plačilo jim je sedaj dal dr. Gosar stanovanjski zakon, ki bi se moral pravilno imenovati »zakon o ukinjenju stanovanjske zaščite«.

Zakon daje najemnikom čas do 1. maja, da si poiščejo stanovanja. To jim dovoljuje zakon, ne iz katerega socialnega sočutja, temveč iz strahu pred velikimi izgredi najemnikov. Klerikalna vlada se tolaži, da bodo najemniki lažje vedrili pod nebom poleti. Ta rok, ki ga je določil g. minister, je nekaj predpekel za najemnike, da se izražamo s krščanskimi besedami.

Zakon dovoljuje hišnim oduhom, da lahko takoj zvišajo najemnino. Če je najemnik ne more plačati, ga sme posestnik postaviti na cesto.

1. maja pa preneha sploh vsaka zaščita najemnikov. Najemnikom je potem dana popolna svoboda, da si poiščejo draga stanovanja ali pa da se utaborijo v prosti naravi. To ni niti krščansko, niti socialno — oziroma je krščansko-socialno v smislu klerikalne stranke. Ali bodo krščanski socialci pripravili tudi zakonski načrt o odpravi vsake zaščite delavcev? Kajti kakor danes zagovarjajo hišne posestnike, da so hiše privatna last, tako bodo klerikalci priznali menda tudi industrialcem, da smejo izkoriščati delavce v svojih tovarnah po svoji mili volji.

Klerikalci hvalijo svoj socialen program, »Slovenec« prinaša slike svojih »socialnih politikov« a la Erjavce, Rojina itd. Najrevnejše izpričevalo klerikalne naprednosti in socialnosti je pa ta zadnji njihov zakon o ukinjenju zaščite najemnikov.

Tako se je zopet izkazalo v pravi luči klerikalno načelo o »krščanski solidarnosti vseh stanov«. Krščanska vera pravi: Bogu in hudiču obenem se ne da služiti. Družabno življenje pa pravi: Delu in kapitalu obenem se ne da služiti. Med delom in kapitalom bo boj toliko časa, dokler ne bo zmagalo Delo.

Delavci, v boj!

Volitve razpišite!

Takoj za stanovanjskim zakonom je minister Gosar ustrelil drugega kozla: razpustil je staro in imenoval novo ravnanstvo Okrožnega urada za zavarovanje delavcev (OUZD) v Ljubljani. To ravnanstvo je imenoval, ne da bi se posvetoval z Delavsko zbornico in z zastopniki delavskih strokovnih organizacij. Minister Gosar je s tem prezr najvišjo ustanovo delavskega razreda, Tega od kršč. socialcev vendarle nismo pričakovali in to se bo nad njimi samimi bridko maščevalo. Upravni odbor Del. zbornice bo radi takega ministrovega postopanja sklical posebno sejo, kakor čujemo.

Druge stvar, ki jo pribijamo in obsojamo, je pa ta-le:

Demokratiji so v Jugoslaviji uvedli zakon o zaščiti države, to je sistem, po katerem lahko vsaka vlada-joča stranka vkroti svojega nasprotnika z nasiljem: z razpustitvijo, aretacijami itd. Orjunaši so po tem sistemu uvedli v vsem socialnem zavarovanju komisariate in se skozi vsa leta izogibali razpisu volitev, ker so vedeli, da bi jih volitve odpihnile kot pleve. Mi smo ponovno sklicevali javne shode za razpis volitev v bolniške blagajne. Toda vse zaman. V Jugoslaviji se volja delavstva ne upošteva. V kolikor so bili naši člani imenovani v ravnanstvo, so tam sodelovali zato, da so videli in kontrolirali, kaj da se godi.

Ko so bili kršč. socialci še v opoziciji, so bili tudi oni za razpis volitev v bol. blagajne. Sedaj pa kot vladna stranka uporabljajo orjunaški recept razpuščanja in nastavljanja novih komisarijev. In tako je njihov minister Gosar imenoval za Ljubljanski OUZD sledeče ravnanstvo:

a) za delodajalce: Anton Rojina, mizarski mojster v Ljubljani, Ivan Ogrin, zidarski mojster v Ljubljani, Vinko Resman, lesni trgovec v Radovljici, Jernej Ložar, krojaški mojster v Ljubljani, Miloš Hohnjec, kipar v Celju, dr. Adolf Golja, tajnik Zveze industrijcev v Ljubljani, Fran Ravni-

kar, tesarski mojster v Ljubljani in Fran Kavčič, gostilničar v Ljubljani.

b) za delojemalce: Anton Marinček, uradnik, Vl. Šumer, tipograf, Andrej Semenič, strojni nadpreglednik, Anton Krek, urednik, Melhior Čobal, ravnanjatelj konsumnega društva v Zagorju ob Savi, Andrej Gajšek, strokovni tajnik v Ljubljani, Drago Kosem, tipograf v Ljubljani in Josip Ošlak, tipograf v Mariboru.

V delodajalski grupi so sami klerikalni kapitalisti, ki so znani prav vsem tudi kršč. socialnim delavcem kot najhujši reakcionarji. V obeh skupinah pa prevladujejo sami klerikalci, izvenzemci ss. Čobala in Ošlaka ter Kosema, ki je nevtralen. Da se bomo razumeli, ugotavljamo in obsojamo še enkrat:

1. imenovanje samo;
2. prezir Del. zbornice in strok. organizacij;
3. sestavo novega ravnanstva, pri katerem ni nobenega pravičnega ključa po razmerju sil med delavstvom.

Naša dva člana bosta proti vsemu temu protestirala in stavila predlog naših strokovnih organizacij:

Proti vsem komisariatom v socialnih institucijah!

Za takojšen razpis svobodnih volitev v Okrožne urade za zavarovanje delavcev!

»Slovenec« je povodom tega imenovanja napisal, da je Gosar s tem popravil prejšnje krivice. »Pravica« pa prinaša brez vsakega komentarja samo imena delavcev v novem ravnanstvu. Očividno se kršč. socialci okrog »Pravice« zavedajo, da z imenovanjem Rojine i. dr. pač niso popravljene delavstvu nobene krivice.

Krivice bodo popravljene šele tedaj, ko bomo imeli v DUZD

svobodne volitve.

V soboto, dne 30. oktobra
plačaj 44. teden

Delo Delavske zbornice.

Zadnja seja upravnega odbora Delavske zbornice je naklonila

100.000 Din za delavske kuhinje

in sicer za adaptacijo prostorov delavske kuhinje v Celju in Jesenicah. Posebna podpora se je dala kovinarskim vajencem.

Šest

odpuščenim rudarjem v Mežici

se je izplačala podpora po 250 Din.

20. nov. se bo vršila skupščina Delavske zbornice

v Mariboru.

Ob tej priliki bodo razvideli iz poročila upravnega odbora DZ, koliko dobrega stori naš klub v DZ za delavstvo.

V soboto, dne 6. novembra
plačaj 45. teden

„Idealizem“ krščanskih socialcev.

En sam delavski poslanec je bil izvoljen — in že delavski sovražniki streljajo iz vseh kalibrov na delavski pokret. Na čelu cele gonje je »Slovenec«, sekundirata mu krščansko-socialna »Pravica« in »Enotnost« turjaških kolovodij. Ne čutimo potrebe, da bi odgovarjali na vse klerikalne napade. Na nesramnost predzadnje »Pravice« pa moramo povedati svojo besedo.

»Pravica« pravi namreč sledeče:

»Veliko nevarnost pa tvorijo one mase delavstva, ki še nimajo z nami stika, ki so obvladane od marksistične, materialistične ideologije. To je masa, ki ne pozna ne značajnosti, ne močnatosti, ne razsodnosti. Ta masa se da zbežati po raznih lažeh in volivnih šlagerjih iz nasprotnega časopisa. Ta masa dokazuje, da ne bodo naši marksisti vzgojili pokretašev, ki naj bodo voditelji delavstva. S svojimi metodami in nauki morejo vzgojiti le »kanonenfutter« za materialistično buržuazijo. To so jasno pokazale pretečene volitve, ko so šle te mase na odločilno bojišče za kapitaliste. Ne iz prepričanja! Pri tej masi je odločeval alkohol, klobase, volivni golaž in cigarete. In to je, kar nas kot odkrite pripadnike delavskega pokreta boli.«

Socialistični volivci so ravno edini izmed vseh volivcev glasovali iz prepričanja za proletarsko stranko.

Mi volivcem nismo obljubljali ničesar, temveč povsod smo ponavljali ta-le gesla: Delavci, združite se! V organizacije se strnite. Prepričanje, velika socialistična ideja, prijateljstvo in medsebojna ljubezen naj vas družijo. Pripravite se na strokovne in politične boje!

Klerikalci odnosno krščanski socialci so pa lovili delavske glasove z vinom, žganjem, golažem, klobasami, dinarji in z obljubami: Naši poslanci vam bodo marsičesa prinesli. — In žal je ta klerikalno-demokratska korupcija z milijoni, avtomobili in kočijami zapeljala marsikaterega delavca zlasti v Ljubljani. Ti delavci so daleč od socializma, daleč od marksizma, ti nesrečni proletarci tavajo po blatu klerikalne korupcije.

Naša dolžnost je, da jih poiščemo, da jim dopovemo, naj ne lovijo drobtin pod bogatinovo mizo, temveč naj zravnaajo svoje tlinike in pripravijo svoje duše za socializem.

Krščanski socialci sami prav dobro vedo, da ni nikjer toliko idealizma, kakor ravno v revolucionarnem socialističnem gibanju. Zato jim svetujemo, naj se na tak grd način ne boré proti nam, naj ne stopajo po stopinjah »Slovenca«, ki misli z najpodlejšo demagogijo streti mariborsko del. gibanje, pa ga s tem le utrjuje.

Cilj delavske izobrazbe.

Izobraževalno delo med našim delavstvom je še vedno na slabih nogah. Zato pogrešamo pravega življenja v naših organizacijah. Kjer so strokovno organizirani delavci samo iz materialističnega nagiba, da dobé to ali ono, tam zaman iščemo navdušenja. Navdušen more biti le oni član, ki je v organizaciji predvsem kot socialist, to je človek, ki se bori za blagor vsega delovnega človeštva.

In kakor je slabo razvito izobraževalno delo, tako je še tem manj razumevanja za cilj, za namen delavske izobrazbe.

Večina se na kratko odreže:

Mi moramo vzgojiti dobre strokovničarje! Toda delavske organizacije niso namen same zase, temveč imajo služiti gotovemu cilju, morajo biti sredstvo v službi višjega cilja — socializma.

»Znanje je sila« — beremo marsikje. To geslo je izrekel prvi stari Liebknecht. In kakor je to geslo resnično, postane lahko tudi zelo nevarno, ako ga enostransko vzamemo. Kajti znanje še ni vse. V delavskem gibanju je mnogo ljudi, ki veliko vedo, pa niso prežeti socialisti. Človeka, zlasti pa socialista ne smemo soditi le po tem, kaj ve, temveč predvsem po tem, kaj je.

Cilj vseh razrednih delavskih organizacij je socializem. Naloga vsega

izobraževalnega dela mora torej biti: vzgoja socialistov.

Znani marksistični mislec Maks Adler je izrekel lepo geslo:

Nove ljudi

moramo vzgojiti. Nad čem pa vedno tožarimo? Da manjka ljudi, šolanih, zanesljivih, idealnih sodrugov. Imamo malo članov, pa še manj socialistov. Ne samo, da večina članov ne pozna socializma v družini, v občevarstvu s tovariši, imamo tudi malo takih socialistov, ki bi čuvstveno zajeli socialistično idejo v splošnem.

Naše gibanje bo zadobilo pravo udarno, življensko silo šele tedaj, ko bomo imeli v svojih vrstah socialiste, t. j. ljudi s socialističnim čuvstvom, ki vzpodbujajo k socialnemu delu.

Za to pa ne zadostuje samo znanstvena izobrazba razuma. Marsikdo zna na pamet celo Marksovo gospodarsko teorijo, pa v svoji notranjosti ni socialist. Zato upoštevajmo pri vzgojnem delu predvsem čuvstvo. Delavci morajo socializem notranje, duhovno doživeti, da jim bo nekaj svetega.

Socialističen duh, socialistična ideja naj nas vodi tako pri organizacijskem in agitacijskem delu, kot v družabnem življenju.

Klerikalci in pekovski pomočniki.

Z ozirom na pisanje klerikalnega »Slovenca« in »Enotnosti« o stavki pekovskih pomočnikov je razpravljala o tem 21. tm. skupna seja Stro-

Prava naša domača Kolinska cikorija

Vam jamči
pristnost in jakost!

kovne komisije, živilske, železničarske in gospodarskih organizacij. Seja je ugotovila sledeče:

Napad na »Delavsko pekarno« je izšel s strani klerikalcev, katerim so se vpregli v voz dekalistični vodje okrog »Enotnosti«. Kajti »Slovenec« z dne 14. oktobra je napisal sledeče:

Zadnja »Volksstimme« trdi, da je naša informacija o stavkokaštvu socialističnih voditeljev ob priliki stavke pekovskih pomočnikov le »pobožna želja klerikalcev«. Pisec v »Volksstimme« naj si ogleda 38. številko komunistične »Enotnosti«, kjer bo našel dokaz soc. izdajstva nad delavstvom!

38. številka »Enotnosti« je pa izšla prav isti dan 14. oktobra, ko je to »Slovenec« napisal. To je dovolj jasen dokaz, da stoji nekateri dekalistični vodje v službi klerikalcev, odnosno pekovskih mojstrov. Nadaljni dokaz dekalističnega hlapčevanja je to, da so v »Enotnosti« stalno poročali, kako da se stavka krha, da je vedno več stavkokazov, skratka širili so take vesti, ki utegnejo samo škodovati pekovskim pomočnikom in koristiti mojstrom.

Resnica glede vloge »Delavske pekarn« v stavki pekovskih pomočnikov je ta-le:

Delavske produktivne zadruga so se ustanovljale in se ustanovljajo poleg drugega s tem namenom, da v času stavke podpirajo stavkajoče s tem, da jih zaposlujejo. Tako so tipografi za časa velike svoje stavke stalno delali v mariborski »Ljudski tiskarni« in to v mnogo večjem številu, kakor običajno.

Pri pekih je pa ta stran še važnejša, kajti v pekovski stroki prevladujejo mali obrtniški mojstri, ki v času stavke sami pečejo kruh. Pekovske mojstre se da premagati le s tem, da stavkajoči v čim večjem številu delajo v delavski produktivni zadrugi, da ta napolni trg s svojim kruhom in gospodarsko stisne one podjetnike, ki se branijo sprejeti zahteve pomočnikov.

V tem oziru so stavkajoči napravili veliko napako, da so prezrli sklep odbora svoje organizacije, ki je sklenila, da bodo pomočniki v slučaju stavke delali v Del. pekarni v treh iz-

menah. Prav tako so napravili napako, da niso šli takoj delati tudi k onim podjetnikom, ki so bili tudi takoj pripravljeni sprejeti zahteve stavkajočih. Stavkovni odbor je imel v tem oziru pravilno stališče, toda bil je preglasovan. Ne da se še točno dokazati, kdo je zanesel med stavkajoče to napačno mnenje. Na vsak način je bil sklep, da se ne dela tudi pri onih podjetjih, ki so sprejela zahteve — le v korist onih malih mojstrov, ki so sami pekli kruh in odvezemali odjemalce kruha velikim podjetjem, v katerih se je stavka čutila. Istotako je bil v interesu reakcionarnih mojstrov napad na »Del. pekarno«. Pisanje »Slovenca« je torej povsem razumljivo. Nerazumljivo pa je, da je temu nasleda tudi »Enotnost«.

Seja smatra, da oni sodrugi funkcijari, ki so pomagali »Del. pekarni« niso naredili prav z ozirom na psihološko razpoloženje. Priznava pa jim, da jih je pri tem vodila dobra volja, da rešijo delavsko produktivno zadrugo pred klerikalnimi mojstri. Seja ugotavlja skupaj s stavkovnim odborom pomočnikov napako stavkajočih in nepravilnost funkcionarjev ter izražajo prepričanje, da so si pridobili pekov. pomočniki izkušnjo, kako se ne sme in kako se mora voditi stavka.

Napade v »Enotnosti« smatra seja za provokaterske in škodljive tako za pekovske pomočnike kakor za razredne strokovne organizacije. Z vsemi temi napadi skušajo dekalistični vodje razbiti enotne strokovne organizacije, ki so jih prej sami zagovarjali. Dokaz temu je, da pripravljajo dekalistični vodje razbijaško organizacijo rudarjev proti obstoječi enotni »Zvezi Rudarjev Jugoslavije«.

Skupna seja vseh strokovnih organizacij pozivlja vse delavce, vse člane in pristaše enotnega delavskega gibanja, da zavrnejo vso klerikalno-dekalistično demagogijo, da ne verujejo nikakim vestem nasprotnikov in da se trdno oklenejo svojih enotnih organizacij.

Klerikalci so 1920. l. z vsemi podlimi sredstvi razbili tedaj mogočno delavsko gibanje. Po istem receptu delajo danes, ko se delavsko razredno gibanje znova utrjuje.

Bodite zreli in se zavedajte tega, da je vsa delavska moč samo v slogi in enotnosti!

Strokovna komisija, Zveza živilskih delavcev in Ujedinjeni Savez Železničarjev.

Požrtvovalnosti in zavednosti manjka.

Včasih, ko še gospodarska kriza ni tako daleč prešla v meso in kri rudarja in njegove družine, takrat je navadno rudar rekel, ako je prišel k njemu kak agitator za razredno strokovno organizacijo agitirati: češ kaj meni pomaga organizacija? Moja moč so moje roke; čim več ga nakopljem, tem več zaslužim in šel je. In ako se je kje kak shod vršil, na katerem se je ob potrebi razredne organizacije razpravljalo, takrat je bil uspeh najboljšega govornika ta, da so rudarji po shodu dejali: dobro je govoril, se mu pač gre za denar. Ali mi nismo tako neumni, da bi take lahkotivce podpirali; saj to, kar imamo nam itak nihče odvzeti ne more.

To modrost rudarjev pa je izrabila Trb. prem. družba v to, da je prišla z škarjami nad rudarske prejemke in odstrigla draginjske doklade in nabavni prispevek. Kar so rudarji mislili, da je nemogoče, to se je zgodilo. Da še več! TPD je uvedla plačilo za strelivo in premijski sistem.

Po revirjih je šel val ogorčenja. Zastonj so se trudili delavski zastopniki, na prepričevje tega. Vršili so se protestni shodi, ustvarjali akcijski odbori, ali vse skupaj ni pomagalo nič. TPD je rekla, naši računi nam velevali tako. Rudarji so šli v sé in so dejali tovariš tovariš: nič ne stri, bova pač en par huntu več dala, pa bova to zgubo krila. In tako se je zgodilo. Pa prišla je zopet TPD in rekla: premož ne gre, preveč imamo delavstva. Vrgla jih je 3000 na cesto, a še ostali so delali manj sihtov. In

zopet so se vršili protesti in razne intervencije, a vse zastonj. TPD je rekla: naši računi nam velevali tako. Rudar je šel zopet na delo, pa je rekel tovarišu: porca madoma, zdaj pa dušo na stempel, pa hunte semkaj. Resnično, Förderung je šla kot še nikoli. Naenkrat zmanjka vagonov na železnici; premož se deponira. Pride TPD pa pravi: produkcijski stroški so preveliki. Režija pri toni premoža se mora znižati toliko in toliko.

Nevidno in ve kdaj, so se začele krčiti takozvane akordne postavke. Rudar se je začel vpraševati odkod to? Je protestiral. Paznik mu je rekel, premalo ste naredili; drugi napravijo več. To je trajalo nekaj časa. Naenkrat pa pride zopet ukaz od TPD, takšana in takšana mora biti minimalna storitev. Premoža se rabi toliko in toliko, Zopet drugič. Ni odvoza. Praznujejo se sihti. Mesec pride okoli; rudar je napravil premalo sihtov. Pogleda na zaslužni list; zaslužek je 600—700 Din, odbitki 125 Din a poleg tega še nova kazen za premalo storitev; ostane 500 Din mesečno. S tem se živeti ne da. Trgovci ne kriditirajo več. Rudniški konzum racionira po zaslužku.

Rudarji se pogovarjajo: organizacije bo potreba. Pa katere? Zveza rudarjev Jugoslavije je predraga. Prispevek 14 Din mesečno je preveč za nas, ki še za hrano ne zaslužimo. Bomo še počakali. In tako gre čas in beda rudarjev naprej.

Trb. družba to vidi; vidi, da so rudarji lačni, da premalo zaslužijo. Hoče

jim pomagati? Zakaj? Saj so po večini pri njej organizirani. Pa kako? Pravi, da je silno socialno čuteča in da je že mnogo koristnega za rudarje napravila, a je kljub temu njih beda vedno večja. Še eno sredstvo ima? In to je, zmanjšati še obstoječe število zaposlenih rudarjev, a ostalim pa

Domači pregled.

Stavka pekovskih pomočnikov še ni končana! — Pekovski mojstri Bizjak, Kavčič in Vidmar izprli svoje pomočnike. — Policija zasedla pekarno. — Provokacije.

Za svoje najosnovnejše pravice, za odpravo nočnega dela, za nedeljski počitek, za zenačenje plač in za uredbo osemurnika so stopili pomočniki v stavko, ker so pekovski mojstri odbili vsako pogajanje. Naj zve vsa javnost, da ni krivda na strani pomočnikov, pač pa na strani mojstrov, odnosno njihove zadruga in njenega nesposobnega vodstva. Vse to, kar zahtevajo ljubljanski pekovski pomočniki, vse to je v drugih državah že davno urejeno. Samo en primer: Naši pomočniki prično s svojim delom že ob 6., 7., 8., 9. uri zvečer pa so že skoro vsi v delu, garajo po 10, 12 in 14 ur na dan. V Avstriji, Nemčiji in vseh naprednih državah, je nočno delo sploh prepovedano. V teh državah se prične z delom ob 5. in ob 6. uri zjutraj. Tudi pri nas je prepovedano nočno delo, imamo zakon o zaščiti delavcev, kateri zabranjuje v pekarnah nočno delo. Ta zakon se je skoval v Beogradu, vendar pa je ostal le na papirju. Treba ga je skoraj uveljaviti. Ker v Ljubljani, Beogradu in drugod v Jugoslaviji nimajo merodajni krogi »vremena« za izvedbo tega zakona, je torej na vsak način primorano delavstvo samo, da izvede to odredbo, katero je podpisal celo kralj. Do sedaj je podpisalo kolektivno pogodbo od 42 pekovskih mojstrov le 10 večjih mojstrov. Da Ljubljana ni več tisto, kar je nekdaj bila, da je še tisto trohico naprednosti izgubila in da se je nalezla vseh tuberkoloznih balkanskih razmer — kar smo in bomo še objavili v inozemskih časopisih — naj služi samo eden dokaz: večje pekovske firme, kakor Bizjak, Kavčič in Vidmar (načelnik mojsterske zadruga) so isprli svoje delavce brez vsakega odpovednega roka. No, o tem bo govorilo še sodišče. Vrgli so jih na cesto brez pomisleka. To so oni delavci, ki so jim garali vse noči in jim kovali kapital s katerim so si zgradili lepe moderne pekarnice in udobno življenje, delavci pa so pri težkem delu in pri malih plačah garali vse noči, zgubili svoje družine. Za vse to žrtvovanje, pa so jih ti krščanski pekovski mojstri nagradili s tem, da so jih prav po krščansko vrgli na cesto. Toda gg. mojstri, ne varajte se v Vaši domišljiji, ne varajte se o mentaliteti pekovskih pomočnikov, oni so se prebudili in združeni se borijo proti izkoriščevanju in za svoje pravice. Največja predrznost in provokacija mojstrov je v tem, da so klicali na pomoč policijo, ter z njo zastražili vse tiste pekarnice v katerih so se nahajali hrvaški štrajkbrehjerji. Poslužili so se celo jetnikov, da so vršili štrajkbrehersko delo, kar je po zakonu zabranjeno. Šele na prepoved iz Beograda, je ravnateljstvo jetnišnice odpoklicalo jetnike iz tega štrajkbreherskega dela. Tudi s te strani bomo svetu pokazali našo balkansko kulturo. Vse to je izgledalo tako, kakor da so ljubljanski pekovski pomočniki navadni delamržezi, katere je treba samo s polico izžvati, da dajo povod za aretacijo. Samozavest pekovskih pomočnikov pa dokazuje, da niso nasledili tej balkanski provokaciji. Obdržali so mirno kri. S tem pa naj bode vsej javnosti dokazano, da so v celni stavki pekovski pomočniki lojalni, da zahtevajo samo to, kar jim po vsej pravici pripada in kar je za pomočnike v drugih državah že pred 20 leti veljavno. Vso javnost naprošamo, da gre na pomoč našim izkoriščanim pekovskim pomočnikom s tem, da stori svojo dolžnost napram onim pekovskim mojstrom, kateri so tako nazadnjaški in trdovratni, ne da niso samo kolektivne pogodbe podpisali, ampak so še celo svoje delavce izprli. Pekovskim pomočnikom pa sporočamo

podaljšati delovni čas. To je edini izhod iz te krize. Zakaj če rudar v 8 urah ne more dovolj zaslužiti, bo pa gotovo v 12 urah več. Če bo???

Vprašanje pa je, če bodo rudarji spoznali takrat, v koliko so na boljšem, ker so varčevali pri organizaciji, a pri TPD pa ne?

pozdrave in solidarnost kakor tudi pomoč od strani živilske internacionale, isto tako od strani vsega ostalega delavstva Nemčije, Avstrije, Švice itd. Pekovski pomočniki ne bomo klonili! Mi gremo solidarno v boj za dosego naših najosnovnejših pravic. Naj živi razredni boj! Dolžnost vsakega delavca je, da gre stavkajočim na pomoč. Zavedajmo se, da je boj pekovskih pomočnikov, tudi naš boj. Zmaga teh je zmaga nas vseh.

I. T.

Popravek. V 18. številki »Delavca« se nam je vrinila v članku »Nočna kontrola po pekarnah« neljuba pomota v odstavku Pekarne Kavčič v Ljubljani. Izraz »parasit« ni bil namenjen temu odstavku s tem tudi lojalno popravljamo napako. — Ivan Tome, tajnik Zveze živilskih Delavcev Jugoslavije v Ljubljani.

Seznam knjig

knjižnice prosvetnega odseka Del. zbornice je izšel na 300 tiskanih straneh in stane komaj 10 Din. Vsakdo naj si ga kupi, da doma izbere knjige, odnosno napiše številke onih knjig, ki si jih misli izposoditi. Zunanje organizacije naj si naroče seznam, da bodo vedele, kako mora biti urejena delavska knjižnica.

Kako se zapravlja delavski denar?

Ta mesec se je otvorilo novo zdravilišče za jetične v hrvatskem Zagorju na Klenovniku. Da se otvarjajo nova zdravilišča za bolne na pljučih, je dobro. Ni pa dobro, da se ob takih prilikah zapravlja po nepotrebnem delavski denar teh institucij. Ob tej priliki namreč se je menda zapravilo par stotisoč Din za otvoritveno proslavo. Razredne strokovne organizacije stalno zahtevajo razpis volitev v bolniško blagajno, vsaka vlada, ki je slučajno na krmilu, pa se teh volitev boji, ker pod delavsko kontrolo bi se končno le ne dalo zapravljati tako brezvestno. Pravi se tudi, da bi volitve stale denar in da ga ni, za zapravljanje ga je pa dovolj! **Zahteva naša je: proč s komisarjatom z enim in drugim.** V teh institucijah naj vlada samo oni, ki dobijo od delavstva zaupanje. Delavci, ganite se in sklicujte shode ter pojasnite, kako se gospodari z vašim denarjem.

Člani razsodišča delavskega zavarovanja.

Ministrstvo pravde v Beogradu je imenovalo za člane razsodišča delavskega zavarovanja v Ljubljani g. dr. Petra Keršiča kot predsednika, gg. dr. Milka Gabra in Mihaela Vehovarja kot njegova namestnika. Vprašanje razsodišča delavskega zavarovanja se je torej vendarle pomaknilo z mrtve točke. Vendar poslovanje razsodišča delavskega zavarovanja s tem še ni omogočeno, ker morajo biti imenovani še prisodniki razsodišča iz vrst delojemalcev in delodajalcev. Po zakonu bi jih morala izvoliti glavna skupščina OUZD. Ker pa izvoljena uprava OUZD ne obstoja in je od ministrstva za socialno politiko imenovana, bo tudi prisodnike zaenkrat moralo imenovati ministrstvo za socialno politiko.

Od ministrstva za socialno politiko je torej odvisno, kdaj bodo začela poslovati razsodišča delavskega zavarovanja. Na tisoče pritožb čaka rešitve. Naj se torej zganejo merodajni gospodje!

»Cankar« v Beogradu.

Slovenski delavci, delavke in uradniki so si v Beogradu ustanovili kulturno in prosvetno društvo »Cankar«. Društvo ima namen upostaviti med Slovenci v Beogradu zvezo in razviti med njimi družabno življenje. Društvo bo prirejalo v tej smeri sestanke, predavanja, družabne večere, koncerte in zabave. Društvo si ustanavlja svojo čitalnico in knjižnico ter prosi javnost za naklonitev starih že prečitanih knjig za svojo knjižnico. Svoj sedež ima društvo v Beogradu, Makenzijeva ulica.

Dobri in pošteni dohodki

vsakomur in povsod na razpolago:

Brezplačna pojasnila:

FRAN KOŠ, LJUBLJANA,
Židovska ulica 5

Žrtve dela se množe . . .

Dne 8. okt. ob 5. uri zjutraj se je v zbiralnici v Žerjavu (Mežiški rudnik) smrtno ponesrečil 22-letni delavec A. Sivec s tem, da ga je zasul svinčen prah (šlih). Značilno za varnostne razmere pri tem obratu je to, da je ponesrečeni ležal zasut do 7. ure zjutraj, ne da bi se ga prej pogrešalo. Paznik tega obrata je pa celo tako socialno čuteč do ubogih kapitalističnih sužnjev, da ni smatral niti za potrebno za isti čas obrat ustaviti, ko so ubogo žrtev iz zasutja vlekli. Pokojni zapuša svojo staro mater, katere edina opora za preživljanje je bil on. Kdo ji bo dal sedaj nadomestilo?

Pa to ni edina smrtna nesreča pri tem rudniku v tekočem letu? Ne! To je že peta žrtev. To da misliti! Z to mislijo se pride do zaključka, da so vse varnostne naprave pri tem rudniku skrajno zanemarene in da je edini interes lastnika tega rudnika, da čim večji dobiček odnese iz naše zemlje v tujino, pa čeprav si naši državljani-rudarji vse kosti polomijo pri tem.

Rudarsko oblast pa pozivamo, da nekoliko boljše posveti v ta avgijev hlev; zakaj ne gre, da bi naša industrija dobila naslov Menschenkochen-Mühle.

Mednarodni pregled.

Orjaški boj nemških rudarjev. 100.000 stavkajočih.

V premogovnikih rujava premoaga srednje Nemčije je prišlo med zastopniki rudarskega delavstva in rudniškimi podjetniki do ostrega spora. Vzrok temu so prenizke plače rudarjev, ki so v primeri z rudarji rudnikov črne premoaga veliko slabše. Vzrok tej razliki leži v tem, da gre produkcija črne premoaga po večini za izvoz, v tem ko se rujava premoag po večini uporablja za domačo industrijo. Tako zasluži en porurski rudar povprečno 8.14 M (= 110 Din), v tem ko zasluži njegov tovariš ob Elbi 5.36 M (= 72.50 Din). To razliko zagovarjajo lastniki rudnikov s tem, da jim državni premogovni svet (Reichskohlenrat) ne pusti zvišati premogovnih cen. Le ako isti pristane na povišanje cen premoaga, so ti pripravljeni deloma ugoditi zahtevam rudarskega delavstva, drugače pa ne.

Državno delavsko ministrstvo se je postavilo na stran podjetnikov in izjavilo, da pomeni vsako povišanje plač nov porast cen produkcije. Na podlagi tega dejstva ni preostalo rudarski zvezi Nemčije ničesar drugega, kakor izdati poziv na to delavstvo, ali je pripravljeno se bojevati za svoje boljše življenske pogoje ali ne? Rezultat tega poziva je bil ta, da se do zadnjega moža (75.000 rudarjev) vse izreklo za boj. Tako je to delavstvo že z dnem 8. okt. odpovedalo službo in z 17. oktobrom se je pričela stavka.

Rudarska organizacija je kljub temu, da je materialno močna, še na podlagi svojih pravil uvedla obvezen stavkovni sklad za vse svoje člane po 5 M (68 Din) mesečno.

Izgleda da bo solidarnost Nemških rudarjev večja, kakor pa trdovratnost podjetnikov.

Štrajk pivovarjev v Berlinu. Solidarnost vsega pivovarskega delavstva v Nemčiji.

Po zadnjih vesteh je stopilo v Berlinu 7200 pivovarskih delavcev v stavko, vsled mezdnih diferenc. Stavka, ki je popolna vpliva presenečeno na gostilničarje, hotelirje itd. V pogledu, velikega pivskega konzuma, je v tem produktu nastopilo direktno pomanjkanje. Razne firme so poizkusile dobiti pivo iz raznih drugih pivovarn v Nemčiji. Toda delavci iz drugih mest in pivovarn so zagrozili, da tudi oni zapustijo delo, ako bi se Berlin zalagal s pivom, ter da bi se na ta

Pozor, kovinarji!

Uredništvo »Delavca« se je odzvalo naši želji, da nam dá v svojem listu nekaj več prostora, kakor doslej. V »Delavcu« bomo odslej lahko več razpravljali o svojih zadevah in to po vsej pravici. Po vsem civiliziranem svetu so poleg železničarjev najboljše in največje naše organizacije, ki se pa od onih dveh razlikujejo zlasti v tem, da nastopajo njih člani tudi v razrednem političnem in gospodarskem boju kot odločilni faktor. Mogočne kovinarske organizacije so povsod ponos delavskega pokreta.

Tudi pri nas je kovinarska organizacija močna. Doslej smo gojili kovinarji pri nas večinoma organizacijska vprašanja. Potrebno je bilo to, če smo hoteli zanesti med naše sodruge čut in zavest, kako velikega pomena je razredna organizacija za delavca. To zavest imamo, to prepričanje smo si globoko vcepili v srca, tako globoko, da nas ne bo omajala nobena sapa več. Nobeni spori, nobena osebna vprašanja, nobene podtaknjene zadeve, ki bi imele namen škodovati naši solidarnosti, nas ne bodo več razburjale in omajale v prepričanju, da nam ostane naša organizacija nad vse. To je naš trden sklep; to je naša volja!

Kovinska industrija v naši državi je danes sicer v nekaki krizi. Toda, to nas ne sme prav nič plašiti. Kaže se že, da smo dospeli nekako do vrhunca industrijske krize, ki jo je povzročil v prvi vrsti svetovni kapitalizem, deloma pa tudi reakcionarna carinska in gospodarska politika v državi. V Jugoslaviji ima kovinska industrija možnost razvoja. Če se doslej ni razvijala sta poleg navedenih vzrokov še dva vzroka, in sicer, prvi, ker se nahaja večina obstoječe kovinske industrije ob meji države (v Sloveniji), kapitalisti iz strahu pred sosednimi državami ne marajo investirati kapitala vanjo, drugi, ker grozi na Balkanu neprestano vojna nevarnost zaradi ponavljajočih se političnih konfliktov s sosednjimi državami. To so vzroki, da se industrija ne more razvijati ne na periferiji, kjer so že tovarne, še manj pa v južnih delih države, kjer bi bili pa sicer dani še ugodnejši pogoji za razvoj industrije kakor pri nas.

Problem industrializacije v naši državi je aktualen; dani so vsi pogoji za industrijo, toda odpraviti je treba zunanje-politične in carinsko-politične ovire, ki tlačijo razvoj gospodarskega razvoja k tlom.

Kovinarska organizacija se bo morala baviti tudi s temi problemi, kolikor spadajo v področje strokovne organizacije, da bodo vsi člani organizacije razumeli gospodarski razvoj in se tudi organizatorično pripravili tako, da jim sebični kapitalizem ne bo mogel kratiti njih delavskih pravic.

V tem znamenju stopamo v novo fazo našega dela; z možato doslednostjo hočemo graditi dalje — mi prvoboritelji v delavskem pokretu!

Nova jeklarina v Jugoslaviji. Namerava se ustanoviti nova državna jeklarina v Jugoslaviji. Vlada se pogaja z angleškimi bankirji za posojilo 150 milijonov dolarjev. S tem denarjem naj bi se tudi ta jeklarina financirala. O tem bomo poročali obširneje.

Zopet nov kartel v kovinarski stroki. Nemške, francoske, belgijske, luksenburške in češkoslovaške valjarne za žico so se sporazumele in kontingencijo produkcije na zborovanju v Bruslju dne 18. tl. takole porazdelile: na Nemčijo 1 milijon ton, Francijo 400.000 ton, Belgijo 260.000

način vršilo štrajkbreherstvo. Ni izključeno, da bodo morali priskočiti berlinskimi pivovarskim delavcem na pomoč tudi ostali pivovarski delavci Nemčije. Naj živi solidarnost!

Jubilej pekovi v Bruslju (Belgija).

Dne 1. oktobra tl. so praznovali peki in konditorji v Bruslju 40-letnico svoje organizacije. Ko je bila organizacija ustanovljena po sodrugih Vereecken, T. Hooft in Evensu, je bil

KOVINAR.

ton, Luksenburško 120.000. Jugoslavijo — ton.

Iznajdbe. Za železo, ki ne rjavi, takozvano »Armco železo«. Združene ameriške jeklarne so dobile tudi v Nemčiji patent, tako, da bo to železo prišlo tudi k nam na trg. Armco-železo ne bo mnogo dražje kakor navadno železo. Železo pa ima to prednost, da ne rjavi in je prav porabno za stroje, posebo pa za ladje.

Razvoj kovinske industrije v Sovjetski Rusiji l. 1926-27. Kakor poroča strokovno glasilo organizacije ruskih kovinarjev »Metalist« je bilo v tej dobi v kovinskih obratih 57.724 pisarniških in tehničnih nastavlencev, v dobi 1925—1926 pa 52.600. Delavcev je pa zaposlenih v kovinski industriji v isti dobi 406.180, v avgustu 1925 pa samo 390.000. Po industrijskih panogah se dele ti zaposleni: v plavžih jih je bilo 168.135, v strojni industriji 113.945, pri izdelovanju poljskih strojev 34.770, v ladjedelnicah 16.055, v drugih obratih 393.341. Po industrijskih krajih razdeljeno: južna Rusija 130.003, Ural 90.277, srednja Rusija 130.204, severno vzhodna 46.334; po drugih ozemljih je bilo še zaposlenih 9363 kovinarjev. Vsakakor se v sovjetski Rusiji kovinska industrija naglo razvija s svojo pot, kljub blokadi drugih kapitalističnih držav. Delavske plače v kovinski industriji od l. 1926—1927 so narasle povprečno za 10%; medtem je pa tudi produkcija na posameznega delavca narasla za toliko.

Italija. Kovinska industrija v Italiji rapidno nazaduje. Vsi kovinski obrati so reducirali delavstvo na 40%. Znana »Fiat« tovarna za avtomobile je imela zaposlenih 20.000 delavcev, sedaj jih ima še samo 7000. Pač so to posledice fašizma!

»Ruk« na levo.

»Bog kaznuj Anglijo!« Take napise so med svetovno vojno nosili znaki v Nemčiji in Avstriji. Ko pa je vojna minula, so ti znaki tudi izginili. Uverjeni pa smo, da če bi se fabrikanti ne bali organiziranega delavstva, bi danes zopet vsi nosili enake znake. Angleški, nemški, avstrijski, ameriški in vsi drugi kapitalisti bi nosili napise »Bog kaznuj vse socialne politike!« Prvi med njimi bi bili seveda Jugoslovanski kapitalisti, ki bi te znake na svoj suknjič natakili. Ali boje se, seveda ne toliko jugoslovanskega proletariata, kakor zunanega vetra, ki vedno hujše piha na levo po vseh državah. Kjerkoli se vrše kake volitve, zmaga je socializem. Tako so se minule dni vršile v Čehoslovaški občinske volitve, pri katerih je socializem znatno napredoval, dočim sta bila klerikalizem in liberalizem deležna ogromne izgube, ponekod sta cele občine izgubila. Uspehi, naraščanje socialističnih glasov, so največji v onih krajih, kjer je kovinska industrija razvita in znajo kovinarska organizacija. Organizacija kovinarjev v Čehoslovaški je ravno pri teh volitvah pokazala, da je ona avantgarda, ki vodi v bojih vse druge organizacije. Ona se zaveda, kako velikega pomena je, če je zastopana v občini, državi in drugih javnih korporacijah.

Naši kovinarji ne znajo še ceniti takih uspehov, ne vedo še, da se lahko vpliva iz občine in državnega parlamenta na razvoj industrije, na povspenjanje socialne politike, socialnih dajatev in varstveno delavcev.

No, tudi naši kovinarji se bolj in bolj dramijo iz spanja. Pričeli so si že oči mencati, bridko čuteč, da se življenske razmere dan na dan slabšajo zlasti v kovinski stroki. Brezposel-

nost se večja. Sili jih k samopomoči potom organizacije. Poleg tega pa opazajo v vseh državah »ruk« na levo. Vse to jih sili, da se tesneje in tesneje oklepajo svoje strokovne organizacije.

Naše organizacije. Med lesnimi delavci v Avstriji.

(Nadaljevanje.)

Prehajam na poročila posameznih referentov iz katerih zamorem posneti in navesti le redko, ker bi bil drugače preobširen. Vidim pa tudi na očeh s. urednika, da mu predolge stvari vsled omejenega prostora v listu niso bogve kako povšeči.

K 1. točki dnevnega reda **poslovanje centralne uprave** je prevzel besedo s. Graks:

Splošen pregled.

Naš zadnji kongres se je vršil leta 1924. Že tedaj smo konstatirali, da so posledice takozvane gospodarske sanacije baš za gospodarsko konjunkturo v Avstriji bile uprav usodopolne in da so vplivale tudi neugodno na številčno stanje našega članstva. Konzekventno temu je bila tudi brezposelnost zelo velika, ni pa bila še na vrhuncu. V naslednjih letih je brezposelnost naraščala v toliki meri, da je postalo vprašanje brezposelnosti uprav kritično. Padec industrije je bil težak. Vlada je bila mnenja, da bo industriji pomagala na noge če uvede visoke uvozne carine na inozemske industrijske izdelke. Efekt carin pa je bil ravno nasproten. Kot odgovor na naše visoke carine so države, ki so uvažale izdelke naše industrije ta uvoz omejile. Med avstrijskim delavstvom je zavladovala velika beda. V letu 1926 je sama Zveza lesnih delavcev izdala 250.000 prostih znamk članom, ki vsled brezposelnosti niso mogli plačevati več prispevkov. Lahko si je torej misliti kake dimenzije je zazvela brezposelnost v splošnem. In ker se je za toliko prejelo manj prispevkov je jasno, da je to razmerje prišlo tudi do neugodnega izražanja pri finančnih Zveze.

V poročilni dobi je bilo pridobivanje novih članov mnogo težje kakor v prejšnjih letih, ker so se vsled slabe konjunkturo in znjo zvezano brezposelnostjo mnogi delavci bali odpusta in so se izogibali vsemu, kar je v zvezi z organizacijo.

Skratka v očeh delodajalcev so hoteli veljati kot delavci, ki niso organizirani, misleč, da si bodo na ta način ohranili njihovo naklonjenost. Pomagalo to delavcem seveda ni, ker so delodajalci prej ko slej držali delavce v svojih podjetjih, dokler so jih rabili, kakor hitro je dela zmanjkalo so bili pač odpušteni ne glede na to, ali je bil kdo organiziran ali ne.

Po ljudskem štetju iz leta 1923 znaša število v lesni in industriji na samem Dunaju zaposlenih oseb 29.878. V tem številu je zapopadenih 3058 delavk. Članov šteje Zveza na samem Dunaju 13.748, torej niti 50% vseh zaposlenih.

Stvar pa ni tako tragična kakor na prvi pogled izgleda, kajti od gornjega števila oseb je zelo mnogo vajecev. Potem so tudi pri velikih podjetjih zapopadeni nameščenci in nameščence v pisarnah. Nekaj jih je organiziranih tudi v drugih organizacijah. Mnogi pa še za razredno strokovno organizacijo niso dozoreli, ali navzlic temu je polje za agitacijo in delo za strokovno organizacijo na Dunaju še jako obširno. Kako izgleda v tem pogledu na deželi se ne da ugotoviti, ker pri ljudskem štetju na deželi preglednih števil razdeljenih po poklicih ni na razpolago.

roko s. Lauersa se je šele v zadnjih letih pred vojno posretilo vse lokalne organizacije živlcev spojit v eno veliko in močno zvezo življskih delavcev. Danes ima zveza nad 10.000 članov. Za peke in konditorje obstoji ena kolektivna pogodba za celo državo. Ravno sedaj so se plače zjednačile. K temu 40-letnemu jubileju belgijski organizaciji in njenim veteranom čestitamo na njihovem trudapolnem in vtrajnem delu.

Vsekakor pa številke ljudskega štetja iz leta 1924 niso več točne in se je tudi število v lesni industriji na Dunaju zaposlenih oseb od tedaj znatno pomaknilo navzdol. Znana stvar je namreč, da se je znaten del izselil vsled pomanjkanja dela in da je tudi dotok mladih ljudi v lesno industrijo nazadoval.

Mezdni pokreti so v zadnjih dveh letih bili razmeroma zelo redki; Kar jih je bilo so bili večinoma obrambne naravi. Tudi število delavstva lesne stroke, ki je bilo udeleženo pri mezdni pokretnosti je nazadovalo.

Kretanje članstva.

Ista slika, ki se je pojavila pri nas v Jugoslaviji po vojni je bila tudi v Avstriji. Najpreje velikanski naval v strokovne organizacije, nato z naraščanjem gospodarske krize in brezposelnosti padanje članstva. Odpadli so pred vsem tisti, ki so prišli v strokovne organizacije le slučajno, drugače jim je pa bil strokovni pokret nepoznana španska vas.

Razlika v tem pogledu je bila med Avstrijo in Jugoslavijo ipak velika. V Avstriji je bil tradicionalni duh delavstva drugačen kakor pa v Jugoslaviji; zato tam padanje števila članstva strokovnih organizacij od daleč ni tako kričeče.

Toda naj govori s. Groks:

Že leta 1923 se je glede števila članstva glasilo poročilo, da je članstvo padlo od 37.592 na 27.180. Žal je treba tudi to pot poročati, da je padanje latentno in da je ob koncu leta 1926 Zveza lesnih delavcev v Avstriji štela le še 18.889 članov.

Na novo je v poročilni dobi pristopilo 19.856 članov. Toda z največjim naporom ni bilo mogoče stalnost članstva stabilizirati, ker je kriza in z njo združena brezposelnost razsajala vedno. Nadejati se je, da se mnogi in mnogi zopet v vrste organiziranih lesnih delavcev povrnejo.

Natančen pregled o pristopanju novih članov dajejo nastopne številke: Leta 1924 se je vpisalo 9131 novih članov, leta 1925 6395 in leta 1926 4327. Največji naval v Zvezo je bil leta 1921. V tem letu se je namreč vpisalo nič več in nič manj kakor 17.424 novih članov.

Po strokah je članstvo Zveze avstrijskih lesnih delavcev razdeljeno tako-le in sicer je:

Montažnih mizarjev	272
rezbarjev	158
žagarjev	755
krtačarjev	205
strugarjev	1480
strojnih delavcev	973
glavnikarjev	125
zabojnih mizarjev	100
izdelovalcev pletene robe	
in otroških vozičkov	75
izdelovalci godal	763
izdelovalci dežnikov	24
izdelovalci etujev	120
prevoznikov pohištva	96
tapetnikov	420
mizarjev	8608
pozlatarjev	103
kolarjev	437
pomožnih delavcev	1806
razni	229
delavk	2140

(Dalje prihodnjič.) Skupaj 18.889

Mizarjem! Mizarji v Zagrebu se stalno pritožujejo, da prihajajo tja mizarji iz Slovenije in se vtihotapljaajo v delavnice, kjer delajo za vsako plačo. In ker zagrebški mojstri igravajo došle slovenske mizarje proti domačim, naj se nihče ne čudi, da se zagrebški mizarji poslužujejo

vseh sredstev, da to preprečijo in vsakega, ki se je za njihovim hrptom vtihotapil, zopet odpravijo. Končno vlada med mizarji v Zagrebu tudi brezposelnost. Ne hodite torej v Zagreb in ako že greste, pa si vsaj iščite delo v sporazumu z tamošnjo strokovno organizacijo lesnih delavcev, ki se nahaja na Ilici 55.

Ne potujte v Belgijo!

Vse lesne delavce zlasti pa pohištvene mizarje obveščamo, da je mednarodna Unija lesnih delavcev v Amsterdamu proglasila zaporo nad Belgijo. V Belgiji je izprtih 4000 delavcev tovarn za pohištvo, med njimi največ pohištvenih mizarjev. V smislu navodil Internacionale lesnih delavcev pozivljamo vse pohištvene mizarje, da v Belgijo ne potujejo v slučaju, ako bi dobili iz Belgije kako ponudbo. Nad Belgijo je proglašena popolna zavora.

Poziv vsem lesnim delavcem v Sloveniji!

V slovenskih meščanskih listih inserirajo razne zagrebske lesne tvrdke in iščejo zlasti delavce mizarjske stroke. Opozorjamo vse mizarje in ostale lesne delavce naj ne nasedajo vabilom zagrebških lesnih podjetnikov. Razmere v Zagrebu so znatno slabše kakor so razmere v večjih krajih Slovenije. Urna plača znaša največ 5 do 6 dinarjev. Če upoštevamo, da so cene živin in stanovanj v Zagrebu znatno višje kakor v Sloveniji, potem bo vsakemu lesnemu delavcu razumljivo, da v takih razmerah ni sprejemati dela v Zagrebu. Delovni čas se vsled velike brezposelnosti umetno zvišuje in so torej tudi v tem pogledu razmere slabše. V Zagrebu je sedaj okoli 40 kvalificiranih lesnih delavcev brez dela. Podjetja skušajo uvesti akord, ukiniti nameravajo posredovanje za delo in štirinajstnevno odpoved. Na te podjetniške nakane je samo en odgovor delavstva: Noben lesni delavec naj ne potuje v Zagreb, ker s tem poslabšuje razmere na tamošnjem delovnem trgu. Pač pa naj lesni delavci v Sloveniji krepe organizacijo in privajajo vanjo neorganizirane delavce, ki so največja nesreča delavstva.

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Kranj. Redki so slučaj, da bi se izvrševalec zakonov in odredb, oziral na delavca z priznanjem, da je državljan, ki plačuje davke, gre na fronto, ki ustvarja in hrani. Pa enkrat se bo to menda le zgodilo. Dne 14. tm. sem bil poklican k sreskem poglavarju v zadevi zborovalnega zakona. Po zaslišanju, pri katerem sem izjavil, da nimamo nič političnega, ampak, da se v celoti vodi boj, da ne propademo in da ne propadejo žene in otroci, mi je svetoval, da naj vse neurednosti in stanje delavstva v posebni noti izročim, da bo on posredoval, da se bo malo pogledalo včasih tudi na tisti zakon, ki ne odloča samo davka in raznih obvez, ampak da je tudi delavec človek, ki ima pravico do dela in jela. Delavci, redek je slučaj, a počasi se bo začelo daniti tudi tam in priznanje bo prišlo, da je življenje delavca le več vredno, da je zadnji čas, da se mu da zaščita. Prilagam prepis dopisa na gosp. glavarja z željo in hvaležnostjo, da se je našel človek, ki bo pomagal delavstvu. Delavci mislite pa le eno, rešitev našega vprašanja je v nas samih. Dopis srezkemu glavarju se glasi:

»Z ozirom na razgovor dne 14. okt. tl. Vam mi je čast sporočiti v zadevi delavskega položaja v tekstilni tovarni »Inteks« v Kranju sledeče nedostatke:

Odredba o zaščiti delavcev zlasti glede delovnega časa jasno precizira kdaj in kje se sme krčiti osemurni delovni čas v obratu. V tovarni »Inteks« pa se dela redno po 10 ur, nekateri celo 16 ur dnevno, n. pr. v predilnici pri strojih. Delo bi se imelo zjutraj pričeti navadno ob 7. uri, prične pa se preje in končava mesto ob 12. uri pa 10 minut pozneje. Isto je zvečer, tako da pride 15—20 minut več.

Istotako se ne upošteva § 10 omenjenega zakona, zlasti pri izplačevanju 50% čezurnega dela. Tudi pri akordantih ni normalne plače, ki bi bila zajamčena gospodarska dnina.

Nastavlja se čez potrebo tujezemske delavce, izgovarjajoč se, da so domačini nesposobni. Vsa boljša dela opravljajo tujezemci, kakor pazniki in nadpazniki; naše delavce se zmerja s sramotnimi izrazi kakor svinja, osel itd. Tovarna zaposluje njihove žene in otroke, vsi pa so sijajno plačani, medtem ko naši delavci zaslužijo škandalozno nizke plače. Naj navedemo samo slučaj Jelinek, mojster v tovarni.

Higijski pogoji za delo § 31. V tovarni ni nobene umivalnice; ni pitne vode, ni nobene ventilacije, istotako ni nobenega prostora, kjer bi se med odmorom lahko zaužilo s seboj prineseno hrano. To delo se mora opraviti na ulici.

Vajeniško vprašanje. Vajenci so stari po 20, 30 in še več let, delajo po dva meseca brezplačno, češ, da se učijo stroke (tkalstvo). Res pa je, da se jih uporablja za vsa druga hlapčevska dela.

Pripravljen sem vsak čas gori navedeno tudi dokazati, ako treba tudi na licu mesta. Rupar Peter.

Tobačna tovarna Ljubljana.

Od začetka novembra l. 1918 do danes, torej celih 9 let že trpi, čaka in prosi naše tobačno delavstvo. V tem času so nam vsi mogoči faktorji obljubovali izboljšanje našega položaja. Tako vodstvo tovarne, monopolna uprava kakor tudi naši slovenski poslanci so nam dajali razne obljube. Imamo žalibog do danes samo obljube, na katere nihče nič ne da, še manj pa da bi mogel kdo od obljub živeti. Dokler je imelo delavstvo nekoliko moči, je bilo v stanu, da je izsililo od bivšega ravnatelja Koblerja nekoliko povišanja plač. Med tem pa so zagovorniki kapitalizma, tako krščanski kot narodni poskrbeli, da se je delavstvo razbilo in oni so bili rešeni, da so lahko basali nikdar polne žepa na veliko škodo delavstva. Tako je tudi s tobačnim delavstvom. Po delavskem razkolu je raste kapitalizem in v monopolni upravi so šli gospodje upravniki in odborniki isto pot. Tobačno delavstvo pa puste, da dobesedno strada, da nima kaj obleči in ima še celo za svoje težko delo na tisoče in tisoče dolga tako, da si težko kje kaj dobi brez denarja. Denarja pa nima, kajti pri zaslužku, ki znaša komaj 47% predvojne plače, ga tudi ne more imeti. Lansko leto smo poslali dolgo resolucijo na finančno ministrstvo in na ministrstvo socialne politike ter na vse parlamentarne klube. V tej resoluciji je bilo točno v stvilkah pojasnjeno v kako veliki bedi se nahajamo. Na vse to niti odgovora nismo dobili. Zasedovali smo v časopisu finančni proračun za leto 1926-27 in videli smo, da od vseh 315 poslancev niti eden ni odprl ust v naš prilog. Da še celo g. Smodej ne, ki nam je na nekem shodu v Mestnem domu rekel, da država nam je dolžna dati in nam mora dati in da bo on za to skrbel.

Enako g. Kremžar, ki se je na shodu pri Ruparju po prsih tolkel in upil: 21 nas je, ki vam bomo pomagali. Iz vsega tega ni nič. Je pa veliko drugega, kar so gospodje vpeljali na novo: strogo, skoro vojaško disciplino, velike kazni za vsako malenkost, racionalizacijo dela, to se pravi, da so nam naložili veliko več dela brez povišanja plače. Torej sedaj ko smo že popolnoma izstradani, zahtevamo več

garanja, da nas bo preje vrag vzel, saj si pri vsej svoji revščini poskrbel za naraščaj tako, da ko ti enkrat vso kri izmozgamo, prav lahko zgineš tja od koder si prišel, sadove tvojega truda-polnega dela pa bomo že mi pospravili. O ti ubogi zaslepljeni delavec, kedaj boš spoznal, da je le v enotni fronti moč?

Vse pa, ki imate nalogo, ki vam jo je ljudstvo dalo opozarjamo in sicer prav na glas: Spomnite se na tobačno delavstvo, dajte samo toliko, da bo moglo živeti človeku primerno življenje, vse drugo imejte sami, saj vam še dosti ostane. Tobačni dobiček gre v težke milijone!

Mezdna gibanja.

Peki! Nihče izmed pekovskih pomočnikov naj ne potuje v Ljubljano za delom, ker stavka pekov v Ljubljani še vedno traja! — Centrala ZZZJ v Ljubljani.

I. izkaz nabranih prispevkov za podporo stavkajočim pekovskim pomočnikom v Ljubljani. Imena darovalcev iz mariborske pek. sekcije: Wesenjak Alojzij Din 10, Praprotnik Jakob 20, Vobic 10, Mikec 20, Kos 15, Schnuderl 5, Gumsej Karel 10, Alojzij Čeh 10, Šumiga 10, Lasič Jozef 10, Okrožnik Erich 10, Sedminek Jozef 10, Muhič Fr. 10, Zamuda Iv. 10, Antolič 10, Murgel Ludovik 10, Volavšek 10, Berlinger 10, Purgaj 10, Mazanec 10, Lah 10, Gänzger senior 10, Rudl 10, Španer 10, Schaze 10, Gänzger junior 10, Vutolen 10, Kogler 10, Bratuša 8, Švarzbartl 10, Mordej 5, Felker 5, Ditz 5, Niegelkel 5, Vrabel 5, Nekrep 5, Bregant 10, Košar 10, Pršulja 10, Poš 10, Plementaš 10, Lechner 10, Ksella 10, Mrlin 10, Čeh Karl 10, Feiertag 10, Sedminek 10, Kavkler 10, Bedjancič 10, Rakuša 10, Gorišek 10, Kocbek 10, Stukec 10, Šleif 10, Ozmec 10, Franc 10, Hauzel 10, Ček J. 10, Oman 10, Stotler 10, Cerce 10, Kovačič 10, Medved An. 10, Podrgejs 10, Reisman 10, Resman 10, Schuntner A. 10, Schuntner Al. 10, Zalejšnik 10, Rebernik 10, Jazbinšek 5, Porošec 14, Mogi 10, Schafrič 30, Fišer 10. Skupaj 753 Din! Iskrena hvala darovalcem. V solidarnosti je moč!

Objave.

Zahvala. Podpisani Sitter Franc, steklar v Zagorju, se tem potom najiskrenejše zahvaljujem sodrugom steklarjem za darovano mi podporo v znesku 166 Din za časa moje bolezn. — Sitter Franc.

Občni zbor Stavbene in gostilniške zadruga »Delavski dom« na Glincah pri Ljubljani se vrši 5. novembra tl. v Zadrugnem domu na Glincah ob 7. uri zvečer s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročilo načelstva; 3. poročilo nadzorstva; 4. volitev načelstva in nadzorstva; 5. predlogi in nasveti za bodoče delo. Na občni zbor vabimo vse člane.

Vabilo na veliko delavsko veselico, katero prirede organizirani delavci v kemični tovarni v Mostah v nedeljo, dne 30. oktobra ob 4. uri popoldne v gostilni Kavčič, Selo-Spored: Godba, ples, šaljiva pošta, vpisovanje v spominsko knjigo, tekmovalstvo s cveticami itd. Vstopnina prosta. Čisti dobiček je namenjen za društveno knjižnico. Vabimo vse veselice in zabave željne delavce in delavke, da obilno posetijo našo prvo veselico. Ona sodružica, ki prejme največ razglednic šavljive pošte in bo s cveticami najbolj obdarovana, prejme lepo darilo. Za dobro postrežbo skrb naš gostilničar. — Veselični odbor kemičnih delavcev v Mostah.

Brez velikih stroškov!

Govornilni aparat (gramofon) z brezplačnimi ploščami, le Mark 25.—
Gitaracitre, 5 akordov s 50 muzikalnimi komadi le Mark 10.—
Harmonika z zvoncei, 10 tipk, 2 basa, 2 registra Mark 7-50
Harmonika, 10 tipk, 2 basa, 2 registra, Mark 10.—
Glavni katalog, dvobarvni franko.

Henrik Suhr, Neuenrade i. W. tovarna muzikalij

Ustanovitelj Neuenradske industrije muzikalij 1889

Violine od Din 95—
dalje, **gramofoni** od
Din 345—, **harmo-**
nika od Din 192—,
mandoline od 136
Din, **Gitare, tambu-**
rice, lesena in plo-
čevinasta pihala

itd. po najnižjih cenah direktno iz tovarniškega skladišča.

8 dni na ogled.

Vsak instrument lahko vrnete, če Vam ne ugaia.

Velik cenik zastoji!

Meinel in Herold, Maribor 110

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik.

Priporočamo testenine

ki so najboljše.

Ustanovljeno 1852.

TEOD. KORN

Ljubljana,
Poljanska cesta št. 8.

Krovstvo, kleparstvo, inštalacija
vodovodov in kurjava. Ploče-
vinasta embaiaža in litografija.